

Til Agder fylkeskommune

SØKNAD OM tilskudd til kulturtiltak for prosjektet «Pressefoto på Agder»

Aust-Agder museum og arkiv IKS søker om kr 500.000 i tilskudd til prosjektet «Pressefoto på Agder».

Sammendrag av prosjektet

Målet med prosjektet er å bevare og digitalisere de store og unike fotoarkivene til Fædrelandsvennen og Agderposten, og gjøre dette enestående bildemateriale tilgjengelige for hele Agders befolkning. Prosjektet dekker hele Agder. Det er et utviklingsprosjekt og et stort ambisiøst løft der regionale og nasjonale aktører sammen bidrar med ressurser og kompetanse for å levere nye tjenester i kultursektoren. I prosjektet har Aust-Agder museum og arkiv IKS har inngått avtaler med Agderposten og Fædrelandsvennen om bevaring og bruk, og med Nasjonalbiblioteket om digitalisering. Fra det statlige Arkivverket har pressefoto-prosjektet fått tildelt 1. mill. kr i arkivutviklingsmidler. I tillegg har prosjektet fått støtte fra Bergesenstiftelsen på 75.000 kr.

Kjernen i prosjektet er digitalisering og publisering av de beste og meste interessante bildene i bildearkivene. Det skal gi publikum, forskere og andre interesserte gratis tilgang til to omfattende fotoarkiver som dokumenterer hele Agdersamfunnet i tidsrommet 1972-2002. Arkivene representerer en omfattende og unik dokumentasjon av vår nære fortid, og noe som svært mange av oss har et forhold til. Det er en rik skattekiste i kraft av regionsavisenes omfattende og fortløpende dekning av hele bredden i samfunnet. Prosjektet vil gi Agders befolkning tilgang til en viktig del av regionens nære historie.

Dette er et utviklingsprosjekt med stor nasjonal overføringsverdi. Det er åpenbart at mange av bildene har nasjonal interesse. Det statlige Arkivverket arbeider i disse dager med å utvikle en helt ny bildetjeneste på Digitalarkivet.no drevet i stor grad av kunstig intelligens (AI). (Digitalarkivet er Norges største innholdsplattform på internett for historie og kilder.) Pressefoto-prosjektet samarbeider tett med Arkivverket, og planene er at bildene skal legges ut på denne tjenesten. Pressefoto fra Agder vil bli et stort og viktig bidrag for å utvikle en ny og framtidsrettet bildetjeneste for Arkivverket.

Pressefoto-prosjektet retter seg mot brede målgrupper, og vil jobbe aktivt med at frivillige og andre interessenter skal bidra inn med sin kunnskap og innsikt i bildematerialet i prosjektet.

Det er inngått avtale med Nasjonalbiblioteket i Mo i Rana som skal foreta selve digitalisering av bildene. Lagringen og forvaltningen av dette enorme bildemateriale, inkludert alt som er digitalisert, skal håndteres av Aust-Agder museum og arkiv. Eierskapet til bildene og kontrollen med bruken av dem vil ligge i Agder.

Det er et stort og ressurskrevende prosjekt, og som vil gå langt utenfor det vi Aust-Agder museum og arkiv kan makte innenfor eksisterende budsjett og driftstilskudd. Arbeidet vil måtte gå over flere år, og det er viktig å få på plass en tilstrekkelig finansiering av prosjektet. Fotoarkivene inneholder flere hundre tusen papirbilder og noen millioner eksponeringer på negativ-film.

Skal prosjektet realiseres i tråd med målsettingene trengs det en betydelig ressursinnsats for å håndtere og registrere foto gjennom hele prosjektets levetid. Denne oppgaven har høyeste prioritet i prosjektet, og vil gjøre bildearkivene tilgjengelig for bruk og formidling til publikum, forskere og avisene selv. Uten en slik innsats vil pressefotoarkivene vil vanskelig tilgjengelig og med liten

nytteverdi. Når det gjelder selve digitaliseringen er det løftet ut av prosjektet, og finansieres 100 % av Nasjonalbiblioteket gjennom sitt store arbeidsprogram «Digitalisering av kulturarven». Som det framkommer av vedlagte budsjett tilsier våre estimater at det er behov for 3,25 årsverk i prosjektets første år. Se flere detaljer i vedlagte budsjett. Det vil være behov for tilsvarende ressursinnsats i de påfølgende to år.

Finansiering av prosjektet

Det har blitt jobbet mye med finansieringen av prosjektet. Vi er stolte av å melde at det i desember 2023 ble tildelt 1. mill. kr i prosjektstøtte fra det statlige Arkivverket (Vi søkte gjennom ordningen «flerårig-prosjekt» og skal derfor søke igjen i 2024 og 2025). I tillegg har prosjektet blitt tildelt 75.000 kr fra Bergesenstiftelsen. Videre har Fædrelandsvennen forpliktet seg til å bidra med ett årsverk + materialekostn. inn i prosjektet pr år. Vi har også en dialog med Sparebanken Sør om støtte fra dem. I tillegg har Aust-Agder museum og arkiv IKS (fork AAMA) inngått avtale med Nasjonalbiblioteket, avd. Mo i Rana, som betydelig inn i prosjektet med å bildearkivene. Det er en avtalebasert kostnadsfri tjeneste som ikke belaster budsjettet vårt. Vi viser ellers til vedlagte finansieringsplan.

Søknad om tilskudd fra Agder fylkeskommune

Med dette som bakgrunn søker Aust-Agder museum og arkiv IKS om kr 500.000 i tilskudd til prosjektet «Pressefoto på Agder». Tiltaket er planlagt over flere år, det betyr at vi vil komme tilbake med en tilsvarende søknad de påfølgende 2 år. Som det framgår over er vi kommet langt i arbeidet med finansiering, men vi trenger mer finansiering for å løse de store arbeidsoppgavene som ligger i prosjektet.

Prosjektet omfatter altså to bildearkiver fra avisene Agderposten i Arendal og Fædrelandsvennen i Kristiansand. Avisene ble etablert i hhv 1874 og 1875. Agderposten er en regionavis med største delen av abonnementsbasen sin i den østre del av Agder (tidl. Aust-Agder). Fædrelandsvennen har tradisjonelt hatt flest lesere i den vestlige delen av Agder (tidl. Vest-Agder) og i Setesdal. fotoarkivene det er snakk om er omfatter perioden 1972 – 2002, og består av ulike analoge formater (positiver, negativer dias mm) Etter 2000 ble så å si all bildeproduksjon digital i disse avisene. Bildearkivene er store, samlet sett ca 310 hyllemeter, og inneholder hundretusenvís av papirbilder og flere millioner eksponeringer på negativer/dias.

Mangfold, publikumsappell og identitet i et Agder-perspektiv

Arkivbildene fra Agderposten og Fædrelandsvennen speiler avisenes omfattende og mangfoldige samfunnsoppdrag i Agder. Samlingene er kjennetegnet av betydelig variasjon, både geografisk og tematisk. Dette betyr at grupper som tradisjonelt har vært underrepresentert i samlinger fra museumsinstitusjoner og arkiver, som for eksempel migranter, kvinner og barn, tydelig fremstår i bildematerialet.

Dette initiativet vil bidra til å styrke og forsterke kulturinstitusjonenes samfunnsrolle som viktige og relevante – en rolle som alle har en form for eierskap til. Prosjektet har et tydelig fokus på hele Agder-

regionen. Fotografi, spesielt pressefoto, har en umiddelbar appell til et bredt publikum, inkludert personer som tradisjonelt ikke benytter seg av kulturhistoriske samlinger. Både motivene og den omfattende dekningen gjør pressefotoarkivene aktuelle og relevante for mange.

Det er sannsynlig at alle innbyggere på Agder har et familiemedlem eller en bekjent representert i det omfattende bildematerialet. Disse bildene og den historien de formidler utgjør en tydelig og betydningsfull del av vår identitet på Agder.

Arendal,

9. feb. 2024

Snorre D. Øverbø

Avdelingsleder Arkivavdelingen

Aust-Agder Museum og arkiv IKS